

सूर्यां सुवर्णम् 2. Ait. Br. 7, 9. 12. TBr. 1, 1, 2, 8. हिरण्याहृतं निष्पवति TS. 2, 3, 11, 4. श्रद्धा हिरण्यं पुनति *Gold wird ausgewaschen* 6, 1, 2, 1. Çat. Br. 2, 1, 1, 5. Same des Feuers 2, 2, 28. 12, 4, 2, 1. अश्मनो ऽयो ध-मत्यपसो हिरण्यं तस्मादयो बङ्गधाते हिरण्यसकाशमिव भवति 6, 1, 2, 5. PĀNKAR. Br. 17, 6, 4. KĀTJ. Ça. 7, 6, 8. 12, 5, 9, 6, 1. LĀTJ. 3, 1, 9. 5, 6, 8. 8, 8, 12. सर्पिंग्मधुनी हिरण्यनिकाषं हिरण्येन प्राशयेत् so v. a. mit einem goldenen Werkzeug Äçv. GRB. 1, 15, 1 (vgl. प्राशनं चास्य हिरण्यमधुस-र्पिंग्म M. 2, 29). 2, 9, 7. KAUC. 40. 45. 62. 64. 80. इति TS. 1, 3, 1, 2. ÇAT. BR. 12, 4, 4, 7. 13, 4, 2, 10. कृषित 12, 4, 4, 6. KĀTJ. 10, 4. SHADV. Br. 2, 9. °सदृश MBH. 3, 2308. हिरण्यं वक्षे मथवा 12, 918. हिरण्यमवह-न्नयः 919. Verz. d. Oxf. H. 38, b, 17. fg. 43, a, 16. fg. तेत्रं हिरण्यं गामश्च कृत्रोपानकृमासनम्। धार्यं शाकं च वासोसि गुरुते प्रीतिमावहेत् ॥ M. 2, 246. 4, 188. fgg. 7, 130. 206. 208. 8, 155. 182. 184. 10, 114. गोकृहिरण्यम् MBH. 2, 1833. हिरण्यमवर्जय Spr. (II) 4484. 4614. 7366. 7400. fg. VĀRĀH. Br. S. 5, 74. 10, 17. 29, 10. 48, 48. WEBER, KRISHNAG. 278. 279 (S° adj.). neben काञ्चन 306. सुवर्ण R. 1, 74, 5. 2, 76, 15. — b) Goldschmuck, Goldsachen; pl. RV. 1, 122, 2. 162, 16. 2, 33, 9. 5, 60, 4. AV. 4, 10, 6. VS. 15, 50. 20, 37. KAUC. 106. sg. AV. 1, 35, 1. fgg. 18, 4, 56. ललाटहिरण्यं संस्तम्य KAUC. 76. — c) Goldstück (auch als Münze dienend), in den BRAHMANA gewöhnlich in Verbindung mit सुवर्ण zur Unterscheidung von andern Metallen. सुवर्णं हिरण्यं हृधा विचक्ष्य TBr. 1, 4, 2, 4. चू-लादि हिरण्यानि ददाति 3, 8, 2, 2. ÇAT. Br. 13, 4, 1, 6. 12, 7, 1, 7. शतमान 5, 5, 16. 13, 1, 1, 4. 2, 2, 2. 14, 3, 1, 32. TS. 2, 3, 11, 5. = मानभेद TRIE. MED. — Der Natur der Sache nach lässt sich die dreifache Modification der Bedeutung nicht reinlich scheiden, z. B. in हिरण्यं पदे निधाय शु-द्दोति ÇAT. Br. 3, 3, 1, 3 sind sämtliche zulässig. — d) Otterköpfchen Taik. 2, 9, 28. 3, 3, 323. H. 1206. H. an. MED. — e) der männliche Same Taik. H. an. MED. — f) Unvergängliches (शत्रय) MED. — 2) adj. golden, von Gold: माषक M. 8, 393. मत्स्या: MBH. 12, 920. — 3) m. a) eine Art Bdellion; s. u. गुगुलु 1). — b) N. pr. a) eines Daitja MBH. 12, 12942. PĀNKAR. 4, 13, 5. — β) eines Sohnes des Agnīdhra und als m. n. N. des von ihm beherrschten Varsha MĀRK. P. 53, 34; vgl. हिरण्यम्. — γ) eines Fürsten von Kācmira Rāga-TAR. 3, 102. 124. — 4) f. श्रा Bez. einer der sieben Zungen des Feuers H. 1099, Schol. HALĀJ. 1, 68. — Vgl. बङ्गः, सः, सुः, हिरण्य.

हिरण्यक (von हिरण्य) m. 1) Goldgier P. 5, 2, 65. — 2) N. pr. eines Mäusekönigs HIT. 14, 16.

हिरण्यकत adj. mit einem Goldgurt versehen: भीम MBH. 4, 2108. ग्रीवाः: Elephanten R. 1, 53, 17; हिरण्यः ed. Bomb.

हिरण्यकत्त्व adj. dass.: Elephanten Äçv. Ça. 9, 9, 14.

हिरण्यकर्ण adj. Gold im Ohr tragend RV. 1, 122, 14.

हिरण्यकर्तु m. Goldarbeiter MBH. 12, 10035.

हिरण्यकवच adj. einen goldenen Panzer habend: Çiva MBH. 12, 10362.

1. हिरण्यकशिरु m. Goldteppich, ein goldverziertter Sitz TBr. 3, 9, 20, 1. Ait. Br. 7, 18. LĀTJ. 9, 9, 12, 24.

2. हिरण्यकशिरु 1) adj. einen goldenen Teppich habend AV. 5, 7, 10. — 2) m. N. pr. eines von Vishṇu (in seiner Erscheinung als Narasiṁha) erschlagenen Daitja H. 221. MBH. 1, 2525. 2641. 7620. 12,

6146. 8265. 12942. 13, 662. HARIV. 184. fg. 204. 2248. fgg. 2571. fg. 5863. 7367. 12194. fgg. 12458. 12501. 12609. fgg. R. 5, 24, 9. SPR. (II) 4139. VP. 123. fg. 126. fgg. BHĀG. P. 3, 17, 18. fg. 6, 18, 10. fg. 7, 1, 39. fgg. VERZ. d. B. H. No. 328. 539. Verz. d. Oxf. H. 14, a, 9. 42, a, 2. 64, b, 3. COMM. zu TAITT. Br. 1, 237, 16. °केटिन् Beiw. Vishṇu's PĀNKAR. 4, 3, 65. °दारणा desgl. H. 221, Schol.

हिरण्यकामधुन् f. eine die Kāmadhenu darstellende Figur aus Gold Verz. d. Oxf. H. 43, a, 6.

हिरण्यकार् m. Goldarbeiter VS. 30, 17. R. GOBR. 2, 90, 17.

हिरण्यकुंडि adj. goldbanchig KAUC. 102.

हिरण्यकुलं m. N. pr. eines Fürsten von Kācmira Rāga-TAR. 1, 288.

हिरण्यकृत् adj. Gold machend (zum Vorschein bringend): Agni MBH. 2, 1148.

हिरण्यकृतचूड़ adj. dessen Haarbüschel von Gold ist: Çiva MBH. 12, 10362.

हिरण्यकेश 1) adj. (f. ई) goldhaarig, — mähnig RV. 1, 79, 1. AV. 5, 7, 9. BHĀG. P. 3, 18, 7. Verz. d. Oxf. H. 249, a, 2. — 2) m. a) ein N. Vishṇu's H. c. 65. — b) pl. N. einer Schule Ind. St. 3, 271. — 3) f. ई (sc. शाखा) desgl. ebend.

हिरण्यकेशिन् m. N. pr. eines Verfassers von Gr̄bhjasūtra Ind. St. 1, 82. 471. 9, 176. Verz. d. Oxf. H. 280, a, 10. fg. 364, b, No. 68. Notices of Skt MSS. 1, 86.

हिरण्यकेश्य adj. goldmähnig: लूटी RV. 8, 32, 29. 82, 24.

हिरण्यकेशिमङ्कदा beruht auf einer falschen Auffassung von H. 1043.

हिरण्यखाद् adj. goldene Spangen tragend: die Marut Çāñkh. Ça. 3, 3, 12. 8, 23, 6.

हिरण्यगम् 1) m. a) Goldschooss (vgl. AV. 4, 2, 8), ein Fötus von Gold: दान Verz. d. Oxf. H. 38, b, 4. Bez. einer kosmogonischen Potenz, namentlich des persönlichen Brahman, AK. 4, 1, 1, 11. H. 213. HALĀJ. 1, 6, 5, 82. °भः समवर्तुतायै RV. 10, 121, 1. AV. 10, 5, 19, 7, 28. प्रजापतित्वं द्वैं TS. 5, 5, 1, 2. ÇAT. Br. 6, 2, 2, 5. TAITT. ÅR. 10, 1, 6. ÇVETĀÇV. UP. 3, 4, 4, 12. MAITRAJUP. 6, 8. NBS. TĀP. UP. in Ind. St. 9, 123. 133. 162. MBH. 1, 59. 12, 10362 (Çiva so genannt). 11231. HARIV. 38. 997. 1334. 12429. 14151. SŪRJAS. 12, 15. WEBER, RĀMAT. UP. 331. VP. 7. MĀRK. P. 99, 50. BHĀG. P. 5, 1, 9. 20, 44. Verz. d. Oxf. H. 43, a, 15. 248, b, 6, 8. SARVADARÇANAS. 177, 19. Schol. zu KAP. 1, 64. 99. = समष्टुपद्धतिं चैतन्यम् VEDĀNTAS. (Allah.) No. 62. = कपिल MBH. 12, 12933. 13703. als योगस्य वक्ता SARVADARÇANAS. 158, 16. — b) N. pr. eines Mannes Verz. d. B. H. 56, 23. mit dem patron. Prāgāpatja Liedverfasser von RV. 10, 121. ein Vedānta-Lehrer TATTVAS. 22. कृत्तिरहिरण्यगम्भाकराणामवियोगतम् Verz. d. Oxf. H. 34, b, 7, 8. — c) N. pr. eines Flamingo HIT. ed. JOHNS. 1662. — 2) f. श्रा N. pr. eines Flusses Verz. d. Oxf. H. 66, a, 1. — 3) wohl n. N. eines Liṅga Verz. d. Oxf. H. 44, a, No. 101. — 4) adj. HIRANJAGARBHA 1) a) betreffend: स्थानक Ind. St. 1, 69. — Vgl. हिरण्यगम्.

हिरण्यगुप्त m. N. pr. eines Sohnes des Jogananda KATHĀS. 5, 79. ein Kaufmannsname 4, 43. 52, 299. fgg.

हिरण्यचक्र adj. goldene Wagen habend RV. 1, 88, 5.

हिरण्यङ्गी adj. goldentsprungen, goldig AV. 4, 10, 1.